

Het boek van de profeet Joël (1)

Groei: 24 oktober 2007

Door: ds. C.G. Geluk

A. Inleiding

De profeet en zijn tijd

Over Joël ('Jahweh is God') weten wij niets. Alleen dat hij de zoon was van een zekere Pethuël. Waarschijnlijk was Joël boer. Hij is in ieder geval door God als profeet in dienst genomen. Ook de tijd waarin Joël leefde, is onbekend. Hoogstwaarschijnlijk leefde hij omstreeks 400 voor Christus in Juda. Dat is in de periode na de ballingschap, de periode waarin er geen koningen waren en het volk geleid werd door oudsten (vs. 2) en priesters (vs. 13).

Aanleiding en kern profetische boodschap

De aanleiding voor deze profetie is een ramp die Juda heeft getroffen, een sprinkhanenplaag die land en volk heeft geteisterd en met hongersnood en ondergang bedreigde. De overheersende gedachte van de prediking van Joël is de verkondiging van de komst van de dag des Heren.

Indeling

Dit bijbelboek kent twee hoofddelen:

- 1) 1:1-2:27 over de toenmalige situatie; dit gedeelte heeft een profetisch karakter
 - a) over de sprinkhanenplaag en de gevolgen (1:1-2:11);
 - b) oproep tot bekering en boete (2:12-17);
 - c) antwoord van de Here (2:18-27).
- 2) 2:28-3:21 over de toekomst; dit gedeelte heeft een meer apocalyptisch karakter
 - a) profetie over de dag des Heren (2:28-32);
 - b) gericht over de vijanden (3:1-8);
 - c) zegen over Gods volk (3:9-21).

B. Voorgrond – hoofdstuk 1

- vs. 2: Joël is diep onder de indruk; het lijkt alsof er nooit zo'n grote ramp is geweest
- vs. 3: wij vergeten snel; daarom is het nodig om de volgende generatie ervan te vertellen, om te leren van de geschiedenis
- vs. 4: er worden vier verschillende woorden voor 'sprinkhaan' gebruikt, waarschijnlijk: vier verschillende fasen in leven sprinkhaan; ze hebben het land helemaal kaalgevreten; heel de samenleving is erdoor getroffen, de economie is erdoor geruïneerd
- vs. 5: de wijn is op; dronkaards worden opgeroepen om de werkelijkheid onder ogen te zien; ze worden wakker geschud uit de slaap van de verdooving
- vs. 6: de sprinkhanen met 'volk' aangeduid vanwege hun organisatie; ze vormen een gevaarlijke vijand, vandaar: leeuwentanden (vanwege het verscheurend karakter van hun werk)
- vs. 7: wijnstok en vijgenboom, de belangrijkste vruchtbomen; ook helemaal kaalgevreten
- vs. 8: volk opgeroepen om te weklagen als een meisje dat treurt om de dood van haar verloofde
- vs. 9: ook de tempeldienst is getroffen; geen spijsoffers meer, want er is geen graan; geen plengoffers meer, want er is geen olijfolie en ook geen wijn
- vs. 10: koren, most (druivensap) en olie, belangrijke producten; ze zijn verwoest
- vs. 11: de landbouwers en wijngaardeniers zijn getroffen
- vs. 12: korte beschrijving van de totale troosteloosheid
- vs. 13: de priesters worden opgeroepen om te weklagen

- vs. 14: de priesters worden opgeroepen om het volk bijeen te roepen om te vasten en om luid tot God te roepen om ontferming
 - vs. 15: de dag des Heren is nabij, het oordeel is aanstaande; de verwoesting die er dan zal zijn, zal veel erger zijn dan de sprinkhanenramp
 - vs. 16: er is ook verlies van vreugde
 - vs. 17-20: de herders zijn met hun kudden op zoek naar voedsel maar vinden niets; ook de dieren zijn door de ramp getroffen; ook Joël voegt zich bij hen die weeklagen: ik (vs. 19)
- Het is een situatie van grote ellende. Het is de hoogste tijd om alarm te slaan. In hoofdstuk 2 wordt dit geïntensiveerd.

C. Achtergrond – interpretatie

1. De sprinkhaneninvasie vindt plaats in een tijd van voorspoed. Economisch zijn er geen zorgen. De inwoners van Juda zijn niet voorbereid op deze ramp. Nu is het ook moeilijk om op rampen voorbereid te zijn. Maar de vraag is wel: hoe sta je in het leven? Reken je ermee dat er iets ergs kan gebeuren, zonder een doemdenker te worden? Zie je de betrekkelijkheid van de dingen in?

Ook wij leven in een tijd van economische voorspoed. Maar dat kan ineens anders zijn, door een natuurramp, een aanslag of een plotselinge recessie.

Voorspoed brengt vaak zelfgenoegzaamheid en zorgeloosheid met zich mee. Dat gaat ten koste van de geestelijke waarden van het leven. Daarom is het zo belangrijk om (i) door alle schijn heen te prikken en door te dringen tot de kern van ons bestaan, en (ii) het betrekkelijke van onze welvaart te aanvaarden door alles te zien in het licht van de eeuwigheid.

2. De zonde is desastreus. De zonde van de mens heeft heel de schepping in ellende gestort. Deze ellende werkt door in de wereld van de dieren. Zij kreunen (vs. 18). Heel de schepping zucht (Rom. 8).

3. Joël ziet de sprinkhanenramp als (i) een oordeel van God, en als (ii) teken en waarschuwing: de dag des Heren komt.

We moeten voorzichtig zijn om alle natuurrampen als een oordeel van God te interpreteren. Het kan ons helpen om hierbij het onderscheid te zien tussen *onbenoembare* schuld (schuld die niet concreet aan te wijzen is maar teruggaat op de zondeval van de mens) en *benoembare* schuld (schuld die concreet aan te wijzen en waarbij de oproep klinkt tot berouw en bekering). In dit bijbelboek gaat het om *benoembare* schuld. Joël ziet verband tussen wat er gebeurd is en Gods onbehagen over Zijn volk.

Een oordeel is overigens niet *het* oordeel. *Een* oordeel is een teken van Gods genade. Er is ruimte voor bekering.

De dag des Heren blijkt een heilsbelofte in te houden. Zie 2:28-32, de belofte de met Pinksteren vervulling vindt. Dit is het ‘eerste deel’ van deze dag, het ‘tweede deel’ is de dag van het gericht, de dag van de terugkomst van Christus.

4. Tenslotte: niets gaat buiten God om. Hij staat in het centrum van de geschiedenis. Er is sprake van gebeurtenissen op de voorgrond. Deze trekken onze aandacht en houden ons in de eerste plaats bezig. Er zijn ook gebeurtenissen op de achtergrond. Deze hebben te maken met Gods leiding, met de grote lijnen van Gods plan, met Zijn hand. Dit is bepalend voor onze visie op de werkelijkheid, ook als in ons leven verschrikkelijke dingen gebeuren. We mogen weten: Gods hand is de hand die ons vasthoudt.

Voor het gesprek:

1. Kun je voorbereid zijn op een ramp? Als een ramp komt (in het groot of in het klein), hoe zou je daar het beste mee om kunnen gaan?
2. Wij hebben het economisch goed in ons land. Herken je het gevaar van zelfgenoegzaamheid en zorgeloosheid? Hoe kun je aan dit gevaar ontkomen?

3. Geef voorbeelden van *onbenoembare* en *benoembare* schuld.
4. Wat betekenen Gods heilsbeloften voor je?
5. Zie je de grote lijnen van Gods plan in de geschiedenis? Zie je die lijnen ook in je eigen leven?